

L I T E R K A

červen 2013

Vážení přátelé knih a literatury,

červen se loučí s jarem, děti se školou a Památník s Literárním kaleidoskopem a soutěží Skrytá paměť Moravy. Nejprve se v sobotu 8. června setkáním účastníků uzavře

- » Červnová výročí
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Skrytá paměť Moravy vrcholí
- » Čtème dětem!
- » Květnice hora, Besének voda, dražší než celá Morava
- » Návrat čtvrtků
- » Za návštěvou Miroslavy Němcové
- » Jimramov – rodiště všestranných osobností na hranici Moravy a Čech
- » Tři otázky

čtyřměsíční kurz Památníku a Knihovny Jiřího Mahena, následující týden pak vyhlášením vítězů VII. ročník literární soutěže. V letním speciálním čísle Literky si budete moci přečíst ukázky oceněných prací a reportáž z dekorování vítězů 14. června v Mikulčicích. Na podzim pak dostane soutěž do vínku osmičku, a již nyní můžeme společně hádat (a také navrhopat), jaké téma vymezi příští

ročník.

Na druhou červnovou sobotu jsme pro všechny milovníky knih připravili bohatý program, který potěší jak dospělé, tak jistě i jejich potomky. Pobavení i poučení nabídne předčítání současných titulů rajhradskými osobnostmi, které prostřídají hudební vystoupení žáků rajhradské Základní umělecké školy. Z dalších překvapení prozradím alespoň vystoupení žongléra. Knižní bleší trh odpoledne pak jistě přiláká pokročilejší čtenáře.

*Za měsíc na shledanou na stránkách letního speciálu Literky
Vaše Martina Kloudová*

**V e ř e m ě s í c e
č e r v n a**

František Halas

*Tečuté štětce dešťů
vymaluje nám léto
peř jeho tužky nechť má každý květ
a jeho smutkem dejte rozvonět
obrazy všechny krásné země této*

Některá (nejen) literární výročí měsíce června

7. června 1953

se narodil Jaromír Nohavica, zpěvák, textař, skladatel a básník.

19. června 1978

vyšel první strip komiksu s postavou kocoura Garfielda.

22. června 1693

se uzavřelo hudební dílo skladatele Pavla Josefa Vejvanovského, narozeného v roce 1640 v Hulíně nebo Hukvaldech.

22. června 1898

se v Osnabrücku narodil Erich Paul Remark, později známý jako spisovatel Erich Maria Remarque.

27. června 1968

byla publikována výzva *Dva tisíce slov*, pod níž se jako autor podepsal spisovatel Ludvík Vaculík.

V červnu 1929

zahájila firma Mořice a Artura Eislerových v Brně Černých Polích podle plánů Ludwiga Miese van der Rohe stavbu vily Tugendhat, vrcholného díla brněnského funkcionalismu. V roce 1994 byla zpřístupněna veřejnosti Muzeem města Brna, bývalou krásu domu vrátila generální rekonstrukce v minulých dvou letech. Od roku 2001 je vila součástí světového dědictví UNESCO.

Nejbližší akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

8. června 2013, Rajhradská sobota: 9.30–12.00 hod. – Celé Česko čte dětem; 13.30–17.00 hod. – Knižní bleší trh; Literární kaleidoskop – závěrečné setkání

Setkání rajhradských osobností s malými čtenáři v rámci celorepublikového projektu **Celé Česko čte dětem**, nabídka knih na prázdniny a představení žongléra. Odpoledne pořádá Klub přátel Památníku **Knižní bleší trh** s možností prodeje knih, které vám doma přebývají, a závěrečné setkání účastníků čtyřměsíčního kurzu **Literární kaleidoskop**.

12. června 2013, 17 hod., StřeDění: Jaroslav Tuček

Beseda s hercem a emeritním ředitelem Divadla na provázku, který stál u stavebních rekonstrukcí tří brněnských scén (Divadlo na provázku, Marta, Polárka) a koncem minulého roku vydal knihu *Vzpomínky antihrdiny aneb S Provázky, Hady a Martou na provázku*.

14. června 2013, 15 hod., Vyhlášení výsledků Skryté paměti Moravy

Slavnostní předávání cen vítězům VII. ročníku literární soutěže spojené s jejich autorským čtením a setkáním všech účastníků soutěže s pořadateli, organizátory a veřejností ve Slovanském hradišti v Mikulčicích, národní kulturní památce.

Trvající výstavy:

3. dubna – 30. června 2013, Moravské vydavatelství se představuje: Barrister & Principal

Pokračování výstavního cyklu o vydavatelstvích ze současné Moravy představuje brněnské nakladatelství se širokým zaměřením od beletrie po odbornou literaturu.

24. dubna – 31. října 2013, In omnibus glorificetur Deus (hostující výstava)

Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem připravily expozici k 200. výročí povýšení rajhradského kláštera na opatství.

Skrytá paměť Moravy vrcholí

Literární soutěž pro mládež, kterou vyhlásil již posedmé Jihomoravský kraj, finišuje. Letošní téma „Pošli to dál!“ inspiroval odkaz slovanských věrozvěstů Konstantina a Metoděje, respektive 1150. výročí jejich příchodu na Velkou Moravu. Odborná porota, které letos opět předsedal Radek Malý, básník, překladatel a vysokoškolský pedagog, přečetla 94 prozaických textů. O vítězích hlasovali také Věra Linhartová, spisovatelka a vysokoškolská pedagožka, Libuše Nivnická, ředitelka Knihovny Jiřího Mahena v Brně, Vojen Drlík, vedoucí Památníku písemnictví na Moravě, a Jan Němec, spisovatel a redaktor. Po diskuzi nad příspěvky vybrali v každé soutěžní kategorii pět nejlepších textů.

14. června v 15 hodin se v areálu Slovanského hradiště v Mikulčicích, NKP společně dozvíme jména vítězů. Srdečně zveme všechny soutěžící, jejich rodiče, učitele, kamarády, známé a vlastně každého, koho zajímá nejmladší současná literatura.

(kc)

Květnice hora, Besének voda, dražší než celá Morava

Klub přátel Památníku pořádá v sobotu 29. června výlet do Tišnova a okolí. Sraz účastníků je v 8.30 před budovou brněnského hlavního nádraží, vlak odjíždí v 8.53.

S Tišnovem a jeho okolím je spjata řada osobností, některé z nich si připomeneme. Zeď místní radnice zdobí mimo jiné nápis v titulku tohoto článku, odkazující k nerostnému i rostlinnému bohatství místa. Čeká nás trasa o délce cca 10 kilometrů. Nejprve se vydáme na vrch Květnice, obtékaný potůčkem Besének, a dojdeme až do Předklášteří, kde si prohlédneme výstavu *Klášter Porta coeli pověstmi opředen*, připravenou kolegy z Podhoráckého muzea. Výlet zakončíme opět v Tišnově, odkud pojedeme vlakem do zpět Brna.

(mch)

Návrat čtvrtků

Čtenáři středního a staršího věku si jistě vzpomenou na doby, kdy jim předposlední pracovní den začínával časným vstáváním. Následovalo setkání s ostatními náruživými milovníky knih ve frontě před knihkupectvím. Býval to mnohdy boj kdo s koho, ale krásný. To Alois Srdce, prvorepublikový nakladatel a prodejce knih, začal s praxí, že novinky do svého výkladce dával vždy ve čtvrtek ráno. Později na jeho marketingový tah navázal zestátněný knižní monopol. Po Listopadu se začalo vydávat kdekoli, cokoli a kdykoli. Knižní novinkové čtvrtky přitom mají hlubokou logiku, neboť v tento den je čas

pro koncipování víkendu. V pátek už na duchovní kulturu nezbyvá prostor, to je doba konzumu, třeba naplnit ledničky, cestovat...

V roce 2011 se pokusilo devět nakladatelů oživit čtvrtek, ale dle anglického vzoru. V Británii vyrazí první čtvrtek v říjnu nejočekávanější knihy roku na svou cestu za čtenáři i na vánoční trh. Velký knižní čtvrtek je letos chystán na 13. června.

Jimramov – rodiště všestranných osobností na hranici Moravy a Čech

Dne 14. května 2013 by se Vilém Mrštík dožil 150 let. Modrý domek na skalním ostrohu nad soutokem Svatky a Fryšávky, rodný dům bratří Mrštíků, zažil v sobotu 18. května slavnostní odhalení zrenovované pamětní desky, věnované oběma spisovatelům, tedy Vilému a Aloisovi. Vedle reprezentantů samosprávy a krajské správy vystoupil se slavnostními slovy také spisovatel a znalec Vysočiny Hynek Jurman. Aktu předcházela vernisáž výstavy, jejíž jádro tvoří expozice věnovaná Mrštíkům, která již byla vystavena v roce 2012 v Památníku písemnictví na Moravě. Projevem přispěla obdivovatelka Viléma Mrštíka Mgr. Ing. Romana Macháčková. Mrštíkovská expozice v Jimramově zve k návštěvě výstavní síně U sv. Jana do konce června.

(kc)

Kaleidoskop míří do podzimu

Podívat se na literaturu z nejrůznějších úhlů nabízí Literární kaleidoskop, organizovaný Památníkem písemnictví na Moravě a Knihovnou Jiřího Mahena. Po prvním „semestru“ s Kaleidoskopem se nyní chystá program na září až listopad. Omezený počet přihlášek nabídne web knihovny na adrese www.kjm.cz.

Čtěmě dětem!

První červnové dny již třetí rok patří Týdnu čtení dětem. I různými dalšími projekty se snaží nezisková organizace *Celé Česko čte dětem* motivovat ke čtení děti i dospělé, napomáhat růstu čtenářské gramotnosti a propagovat kvalitní literaturu. Zároveň podporuje myšlenku rodinného hlasitého předčítání, které přispívá k vytváření mezigeneračních pout.

Při zmínce o gramotnosti je důležité si uvědomit, že tento pojem má v dané souvislosti dva různé významy, jedním je gramotnost jako schopnost čtení a psaní, druhým čtenářská gramotnost, tedy porozumění textu a přemýšlení nad ním. Učitelé sice děti naučí číst, ale neznamená to automaticky, že se z nich stanou také čtenáři.

Společné čtení je dobrým prostředkem pro obnovení vazeb v rodině. Umožňuje vytvořit útočiště v moderní době plné technických vymožeností, které nám sice usnadňují život, ale

mění podstatu komunikace, odosobňují ji a jednotlivé členy rodiny tak od sebe vzdalují. Nemusíme nutně studovat spousty pouček o tom, jaká kniha rozvíjí jaké vlastnosti a dovednosti. Stačí přistupovat k dětským knihám s otevřenou myslí a řídit se citem (kdo jiný zná své děti lépe než jejich rodiče). Nezapomínejme však, že to, co je populární, nemusí být vždy také kvalitní.

(mk)

3 OTÁZKY pro

Jaroslava Tučka

Rodič mívá nejraději, říká se, nejmladší dítě. Které z divadel, kterým jste takzvaně pomáhal „na nohy“, vám osobně přirostlo nejvíce k srdci? Provázek, Marta nebo Polárka?

Ono to vyšlo na stejno, všechny jsem musel opustit.

Paměťmi a vzpomínkami začíná každý spisovatel. Divadelní historiky jsou velice vděčné téma, nicméně co dál?

Mé vzpomínky jsou rozsochaté i košaté, snažím se jejich ožívováním připomínat ty, na které se zapomíná nebo již zapomnělo. Píši i delší příběhy ze současnosti, ale dny jsou dlouhé a lidé nečtou. Takže až zase začnou být dny krátkými a někdo bude ochoten investovat své peníze, má hořká povídání budou k mání. Snad se toho dožiji.

Nejen psaním živ je člověk, co čtete? Co vás v poslední době zaujalo v tuzemské literární, dramatické nebo filmové produkci?

Snažím se sledovat činoherní a muzikálovou produkci studentů DIFA JAMU. Obdivuji zázemí, které město Brno dokázalo škole vytvořit. Byl jsem nadšen vysokou úrovní již 23. ročníku Mezinárodního festivalu divadelních škol Setkání/Encounter, který má i ve světě vysoký kredit. Obrovským zážitkem pro mě bylo zhlédnutí divadelního projektu *Čapek (Čapkové) na provázku* a inscenace Vladimíra Morávka *Bulgakovova Maestra a Markétky* (Divadlo Husa na provázku). Z filmové tvorby mě v poslední době nejvíce oslovilo dílo *Protektor* a hříčka *Polski film*. Z knižní produkce jsem s obdivem přijal Goldflamovy *Povídky o tatovi*, prvotinu Pavla Trtílka *Poslední kniha* a sborník vzpomínek *Jubilejní benefice pro Artura Závodského*.

*Jaroslav Tuček (*1938) působil jako herec v různých divadlech v Brně i Ostravě, od konce 70. let jako umělecký šéf Divadla na provázku. Vedl vysokoškolské Studio Marta a divadlo Polárka. V současnosti přispívá do Divadelních novin, píše vzpomínky. Kniha Záloha na vzpomínání mu vyšla v roce 2008, loni vydal Vzpomínky antihrdiny.*

Za návštěvou Miroslavy Němcové

Předsedkyně poslanecké sněmovny Miroslava Němcová poděkovala v osobním dopise řediteli Muzea Brněnska Mgr. Antonínu Rečkovi „za vzácný dárek“, jak doslova uvádí, „kterým pro mne byla prohlídka interiéru restaurované historické benediktinské knihovny a možnost nahlédnout do krásných ukázek jejího fondu“. Současně tak paní předsedkyně ocenila fungující spolupráci mezi církví, krajským úřadem a Muzeem Brněnska, jež je dle ní příkladem, „jak se díky vyčerpávající práci řady lidí církevní památky pozvolna probouzejí do bývalé krásy“.

(drk)

Střípky z Muzejní noci

Nevšední zážitek Brněnské muzejní noci přilákal do Památníku přes 1 300 návštěvníků. Každý z nich si s sebou domů odnesl svůj vlastní jedinečný prožitek, stejně tak jako zaměstnanci Památníku, u nichž se průběh večera lišil od „stanoviště“ ke „stanovišti“:

Noci v muzeu jsou tiché. Poblíkávají diody zabezpečovacích krabiček, opuštěné exponáty ve vitrínách sní o svém mládí mezi lidmi. Jen párkrát v roce se probouzejí a všechno je jinak...

Posviťme si na umění. Na literaturu pod peřinou. Proč chodit do muzeí v noci? Pohled do rajske zahrady a svítící okna s mihajícími se stíny v protilehlých křídlech kvadratury napovídají. Z dálky zní nesměle cimbál. „Hele, Švejk!“ zaraduje se návštěvník. Ale bel to stréček Křópal...

Hosté proudí z jedné místnosti do druhé, jako by cosi hledali. Komu schází průvodcův výklad, zeptá se, nač jej právě napadne, poblíž postávající osoby s visačkou na hrudi. Vzápětí se okolo vytvoří kroužek posluchačů, tu a tam se do debaty zapojí i někdo další. Za poslední pomlku pak následuje poděkování a jde se dál. Návštěvníci se nepídí po vyčerpávajících informacích, nasávají atmosféru, nechávají se překvapovat svými vjemy a pocity. Klášterní chodby zůstávají ztichlé, jako když právě dozní echo varhan. Více než tisíc párů očí hladí fresku v knihovním sále, kročeje míjejí staré obrazy na bílých zdech, tmu rajskeho dvora rámuje zlaté pásy rozsvícených oken. Tu a tam se muzejní noci přece jen ozve některý z nejmladších návštěvníků, kočárků je více než loni...

Okolo jedenácté hodiny proud slábné. Letní refektář, krásný nově zrekonstruovaný prostor a největší letošní lákadlo, se vyprazdňuje po skončení doprovodného programu. Bývalá klášterní jídelna může vydechnout. Zažila toho po dlouhém čase odpočinku opravdu hodně, od obdivných povzdechů až po mnohdy marnou snahu rodičů mírnit své ratolesti, které prázdný sál, připomínající jim plesový, nutil k pohybu. Mnozí se při vstupu rozhlíželi po obligátních zámeckých pantoflích, aby neponičili podlahu, a jiní zavzpomínali, jak klášter naposledy viděli před dvaceti lety v dezolátním stavu...

Až světla pohasla, byla už neděle. Jen co v pokladně ještě naposledy ospale zacinkaly žluté dvacetikoruny ukládané do trezoru, odevzdal klíč v zámku vše opět bdící elektronice.

Hledáme

Kulturně politický měsíčník **Červený květ**, vycházel v letech 1956–1969 v Ostravě. Hledáme tato čísla: ročník 1956 a ročníky 1963–1969.

List pro literární politiku **Index**, byl založen v Brně roku 1929. Nepřetržitě vycházel do června roku 1939. Obnoven pak byl v letech 1968–1969. Hledáme tato čísla: roč. 1933–9,10; roč. 1934–12; roč. 1935–1939 – všechna; roč. 1968–7; roč. 1969–7,10.

Společenská revue **Salon** vycházela jako měsíčník v letech 1922–43. Hledáme tato čísla: roč. 1–5; roč. 6 – č. 1–11; roč. 7 – č. 1, 2, 4–10; roč. 8 – č. 5–6, 11; roč. 9 – č. 5, 6, 10–12; roč. 10 – č. 2, 3, 7, 11, 12; roč. 11–22.

Kundera, Ludvík: Bez názvu – poezie z let 1939–1945. Spisy L. K. – svazek I. Prostor–multimédia, Prachatice, 1994.

Kundera, Ludvík: Úhledná džungle. Spisy L. K. svazek IV. Prostor–multimédia, Prachatice, 1995.

Prostory benediktinského kláštera jsou pro potřeby Muzea Brněnska (Památníku písemnictví na Moravě) rekonstruovány s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Literka, informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel. 547 229 136
e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz
www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm
Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Martina Kloudová
Vychází desetkrát ročně, číslo 6, ročník 7, 3. 6. 2013
MK ČR E 21218
Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257